

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Győri Ítéltábla a dr. Molnár Gyula ügyvéd által képviselt **"A" Kft. felperesnek** a dr. Nagy Mária ügyvéd által képviselt **"B" I.r.**, a Kun Béla ügyvezető által képviselt **"C" Kft. II.r.**, továbbá **"D" III.r. alperesek** ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a Zala Megyei Bíróság 2008. március 12. napján kelt 4.G.40.195/2006/41. számú ítélete ellen az I.r. alperes részéről 42. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán a 2008. november 12. napján megtartott tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett részét részben megváltoztatja, s a keresetet az I.r. alperessel szemben elutasítja.

Az I.r. alperes elsőfokú perköltségben (ügyvédi munkadíj, illeték, szakértői díj) való marasztalását mellőzi.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I.r. alperesnek 431.152 (Négyszázharmincegyezer-egyszázötvenkettő) Ft elsőfokú és 486.200 (Négyszáznyolcvanhatezer-kettőszáz) Ft másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

A 2006. január 5-én kelt mezőgazdasági termékértékesítési szerződésben a III.r. alperes, mint termelő kötelezettséget vállalt arra, hogy megrendelőjével, az I.r. alperessel jogviszonyban álló szállítóktól különböző időpontokban, összesen 29.000 db előnevelt pulykát hizlalásra átvesz, majd a felhizlalt pulykákat az I.r. alperesnek a termelési ciklusoknak megfelelően, de legkésőbb 2007. június 30-ig átadja. Az I.r. alperes az előnevelt pulykaállomány kihelyezését, a termeléssel kapcsolatos szerződéskötések lebonyolítását, a felhizlalt pulykák átvételét és az aktuális piaci ár, de legalább a szerződésben kikötött minimális ár kifizetését vállalta a III.r. alperes részére.

A III.r. alperes a pulykák hizlalásához szükséges tápot évek óta a felperestől vásárolta. A felperes a leszállított táp vételárának biztosítására 2006. január 5-én a III.r. alperessel engedményezési szerződést kötött. A szerződésben a III.r. alperes a mezőgazdasági

termékértékesítési szerződés teljesítése során az I.r. alperessel szemben keletkező árbevételéből 11.000.000 Ft-ot felperesre engedményezett.

A III.r. alperes 2005. december 10-én az I.r. alperessel jogviszonyban álló "E" Kft-től 6.025 db, majd 2006. január 28-án a "F" Kft-től 5.762 db előnevelt pulykát hizlalásra átvett. Az I.r. és III.r. alperes 2006. február 13-án a termékértékesítési szerződést módosították, és ennek során az I.r. alperes engedélyezte, hogy a III.r. alperes 5.750 db felhizlalt vágópulykát a "G" Kft-nek értékesítsen. A III.r. alperes a hizlalásra átadott előnevelt pulykák vételárát nem fizette meg, ezért a már leszállított mennyiségen felül I.r. alperestől előnevelt pulykát nem kapott, de nem is kért, a mezőgazdasági termékértékesítési szerződés fenntartását egyik fél sem akarta, így az a felek ráutaló magatartása folytán 2006. év elején megszűnt.

A III.r. alperes összesen hizlalásra 11.787 db előnevelt pulykát vett át, ebből a hizlalás után 4.075 db-ot a "G" Kft-nek, 3.403 db-ot a II.r. alperesnek értékesített, a további kihelyezett 4.309 db pulyka sorsa ismeretlen.

Az I.r. alperes először szóban, majd 2006. május 19-én írásban is értesítette a felperest, hogy a III.r. alperestől pulykát nem vett át, így részére az engedményezési szerződés ellenére a táp ellenértékét utalni nem tudja, és javasolta, hogy az árbevétel engedményezéseket más „vágóhidakkal írassa át”.

A felperes és a III.r. alperes 2006. április 25-én, és 2006. május 24-én engedményezési szerződéseket kötöttek, amelyben a III.r. alperes a II.r. alperessel szemben a pulykák értékesítéséből származó árbevételéből 6.000.000 Ft, továbbá 11.148.495 Ft-ot a leszállított táp vételárának kifizetése és biztosítása érdekében a felperesre engedményezett. A III.r. alperesnek II.r. alperessel szemben 13.648.495 Ft árbevétele keletkezett. Ebből a II.r. alperes a felperesnek 7.545.778 Ft-ot fizetett meg, a fennmaradó összeget visszatartotta arra hivatkozva, hogy a III.r. alperes a "F" Kft-vel is árbevétel engedményezési szerződést kötött.

A felperes és a III.r. alperes 2006. július 5-én engedményezési szerződést kötött, amelyben a III.r. alperes a "G" Kft-vel szemben fennálló 3.271.602 Ft követelését a felperesre engedményezte. A "G" Kft. az engedményezési szerződés ellenére a felperesnek nem fizetett, utóbb pedig felszámolás alá került. A felperes a felszámolási eljárásban 3.271.602 Ft összegben hitelezői igényt jelentett be.

A felperes (a 2006. január 5-i mezőgazdasági termékértékesítési szerződésben vállalt 26.000 db pulyka felhizlalására) 2005. december 9-étől 2006. május végéig 23.401.604 Ft összegben szállított tápot a III.r. alperesnek. A tápszállításból fennmaradt, és ki nem egyenlített követelésének összege 6.102.717 Ft.

A felperes keresetében 6.102.717 Ft és ezen összeg után 2006. június 1. napjától számított késedelmi kamatának az egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni az alpereseket, elsődlegesen kártérítés, másodlagosan vételár jogcímen. Ha pedig a bíróság a III.r. alperes egyetemleges felelősségét nem állapítaná meg, akkor III.r. alperest kezesként (Ptk. 330. § /1/

bekezdése) kérte marasztalni. Azzal érvelt, hogy a 2006. január 5-én kelt mezőgazdasági termékértékesítési szerződés, és erre figyelemmel kötött árbevételi engedményezési szerződés birtokában és tudatában szolgálta ki táppal a III.r. alperest és hitelezte meg részére a táp vételárát. Az I.r. alperes azonban a mezőgazdasági termékértékesítési szerződést megszegte, mert a felhizlalt pulykákat a termelőtől nem vette át. Így a III.r. alperesnek árbevétele nem keletkezett, ezért az engedményezési szerződés ellenére a táp ellenértékét, illetőleg annak egy részét (a fenti összegben) nem kapta meg. A II.r. alperesnek a kártérítési felelősségét azért kérte megállapítani, mert az engedményezési szerződés ellenére 6.102.717 Ft-ot részére nem utalt át arra hivatkozva, hogy ezt az összeget a másik engedményes, azaz a "F" Kft. részére tartja vissza. A III.r. alperes is részese volt annak, hogy a táp vételárához nem jutott hozzá, kártérítési felelőssége így fennáll, de a Ptk. 330. §-ának /1/ bekezdése szerint kezesként is felel.

Az I.r. és II.r. alperesek a kereset elutasítását kérték, a III.r. alperes a tárgyalásokon nem jelent meg, érdemi védekezést nem terjesztett elő.

Az I.r. alperes azzal védekezett, hogy jogellenes felróható magatartást nem tanúsított. Álláspontja szerint a mezőgazdasági termékértékesítési szerződés a III.r. alperes hibájából hiúsult meg. A III.r. alperes kérte azt is, hogy a felhizlalt pulykákat másnak értékesítse, az előnevelt pulykák vételárát nem fizette meg. Ez volt az oka annak, hogy a III.r. alperesnek a leszállított mennyiségen felül további hizlalásra, előnevelt pulykát már nem adott át. Az engedményezési szerződés alapján csak arra volt köteles, ha a III.r. alperesnek vele szemben a pulykák leadásából vételár követelése keletkezne, azt a felperesnek utalja. A felperest tájékoztatta arról, hogy a III.r. alperes a pulykákat más vágóhídon értékesíti, ezzel minden tőle elvárhatót megtett annak érdekében, hogy a felperes további engedményezési szerződések kötésével a táp vételárához hozzájusson. Vitatta, hogy a felperes által elszámolt 23.401.604 Ft értékű táp a 11.787 db pulyka tartásához szükséges volt. A felperes követelésével szemben beszámítani kérte a III.r. alperesnek leszállított, vagy ki nem egyenlített előnevelt pulykák vételárát. Végül utalt arra is, hogy a madárinfluenza miatt /vis major/ nem volt tőle elvárható a pulykaállomány átvétele.

A II.r. alperes jogellenes felróható magatartás hiányában a vele szemben előterjesztett kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság a 2008. március 12. napján kelt 4.G.40.195/2006/41. számú ítéletében kötelezte I.r. és III.r. alpereseket, hogy 15 napon belül kártérítés címén fizessenek meg a felperesnek egyetemlegesen 6.102.717 Ft-ot, ezen összeg után 2006. június 1. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett egyes naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat 7 %-kal növelt mértékű kamatát, 363.700 Ft ügyvédi munkadíjat, 366.170 Ft illetéket, és 23.000 Ft egyéb perköltséget, egyúttal a II.r. alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította.

Határozata indokolásában az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a II.r. alperes jogellenes károkozó magatartást nem tanúsított, ezzel szemben I.r. és III.r. alperesek kártérítési felelősségét a felperessel szemben megállapította. Álláspontja szerint a III.r. alperes a

mezőgazdasági termékértékesítési szerződést megszegte, jogellenes magatartást tanúsított, és kárt okozott. Azzal ugyanis, hogy e szerződést nem teljesítette a táp vételárához a felperes sem tőle, sem a biztosítéki célú szerződések révén nem jutott. A károsodás bekövetkeztében az I.r. alperes is közrehatott azzal, hogy a mezőgazdasági termékértékesítési szerződés 2006. február 19-i módosítása során a III.r. alperesnek engedélyezte, hogy 5.750 db felhizlalt pulykát másnak, a "G" Kft-nek értékesítsen, ezzel elvonta a felperes követelésének kielégítési alapját. Kártérítési felelőssége alól az I.r. alperes azzal menthette volna ki magát, ha bizonyítja, hogy a mezőgazdasági termékértékesítési szerződés teljesítése érdekében a továbbiakban úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, mert a hátralevő turnus leadása esetén azok vételárából a táp ára megtérülhetett volna. Az I.r. alperes a szerződésben meghatározott integrátori kötelezettségét sem teljesítette maradéktalanul, nem tett meg mindent annak érdekében, hogy a III.r. alperes a szerződés szerint teljesítsen. A felperes figyelmét ugyan felhívta arra, hogy a táp vételárának biztosítására más vágóhidakkal kössön engedményezési szerződést, de ezzel kártérítési felelőssége alól nem mentesülhetett már csak azért sem, mert e kísérlete a keresetben megjelölt követelés erejéig eredménytelen volt. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az I.r. alperes beszámítási kifogása a kereseti követeléssel szemben jelen perben megalapozatlan. Az I.r. alperes a szerződés lehetetlenülésére /vis majorra/ csak késve hivatkozott, ezért ezzel a védekezésével a bíróság érdemben nem is foglalkozott. Összességében megállapította, hogy a perben kötött engedményezések közvetlenül ugyan engedményezést foglalnak magukban, de hasonlóságot mutatnak a tartozásátvállaláshoz, hiszen e szerződések alapján lényegében mind az I.r., mind a II.r. alperes, de a "G" Kft. is a III.r. alperesnek a felperes felé fennálló tartozását átvállalta. Az I.r. alperes nemcsak a biztosítéki célú engedményezési, de a mezőgazdasági termékértékesítési szerződés alapján is köteles lett volna a tőle elvárható módon a III.r. alperes szerződés szerinti teljesítését elősegítenie, de ezt elmulasztotta.

Ez ellen az ítélet ellen az I.r. alperes élt fellebbezéssel, amelyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását, és a vele szemben előterjesztett kereset elutasítását, másodlagosan, ha kárfelelősségét az ítélet tábla is megállapítaná, kármegosztás alkalmazását kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan állapította meg, és a jogi következtetései sem helytállóak. A feltárt bizonyítékokkal és a beszerzett szakértői véleménnyel ellentétesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt, hogy integrátori kötelezettségének nem tett eleget. A mezőgazdasági termékértékesítési szerződés valójában 2006. május 24-én szűnt meg, és nem március hónapban. A teljesítés lehetetlenné válására nemcsak az utolsó tárgyaláson, hanem már ezt megelőzően is hivatkozott. A mezőgazdasági termékértékesítési szerződés teljesítésének időpontjában, azaz 2006. február 15-én már madárinfluenza gyanús esetet jelentettek. A III.r. alpereshez kihelyezett előnevelt pulykaállományból 3.837 db állat sorsa bizonytalan, így a szakértő a hizlaláshoz szükséges táp mennyiségéről pontos és egzakt szakértői véleményt nem adhatott. A III.r. alperessel 2006. január 5-én engedményezési szerződést kötött, érthetetlen ezért, hogy az elsőfokú bíróság határozata indokolásában megállapodásukat lényegében tartozásátvállalásnak minősítette.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és az abból levont jogi következtetése is helytálló. Az I.r. alperes a mezőgazdasági termékértékesítési szerződést megszegte, ez volt az oka annak, hogy III.r. alperes az I.r. alperesnek felhízalt pulykát nem adott át, így az engedményezési szerződés ellenére a táp vételárát nem kapta meg.

A fellebbezés az alábbiak szerint alapos.

Előrebocsátja az ítélőtábla, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § /3/ bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálta felül, és a felülbírálat nem érintett az elsőfokú bíróságnak a II.r. és III.r. alperessel szemben hozott és fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett döntését (Pp. 228. § /4/ bekezdés).

Az elsőfokú bíróság a történeti tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetésével az I.r. alperes marasztalása körében és döntésének indokolásával azonban az ítélőtábla nem értett egyet.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes és a III.r. alperes szállítási szerződést (Ptk. 379. § /1/ bekezdés) az I.r. és III.r. alperes pedig pulyka hizlalására mezőgazdasági termékértékesítési szerződést (Ptk. 417. §) kötöttek. Az engedményezési szerződéseket azonban tévesen ítélte meg, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy azok megkötésével a kötelezettek (I.r. és II.r. alperesek) a III.r. alperesnek a felperessel szembeni tartozását lényegében átvállalták.

A Ptk. 328. § /1/ bekezdése szerint a jogosult (engedményező) követelését másra (engedményes) átruházhatja. Engedményezni lehet viszterhes szerződésből származó jövőbeli követeléseket is. Az engedményezés tárgya azonban nem maga a jogviszony, hanem az abból eredő meghatározott követelés, így a jogviszony továbbra is az eredeti felek, az engedményező és a kötelezett között áll fenn. Az engedményezési szerződés alanyai az engedményes és az engedményező. A kötelezett a szerződésnek nem alanya még akkor sem, ha az írásba foglalt engedményezési szerződést aláírta. Ez utóbbi csak azt igazolja, hogy a kötelezett az engedményezésről tudomást szerzett, ettől az időponttól az engedményezett követelés erejéig csak az engedményesnek teljesíthet, ellenkező esetben a kétszeri fizetés veszélyének teszi ki magát (Ptk. 328. § /4/ bekezdés).

Ha valaki a kötelezettel abban állapodik meg, hogy a tartozását átvállalja köteles a jogosult hozzájárulását kérni (Ptk. 332. § /1/ bekezdése). Az engedményezési szerződéssel szemben a tartozásátvállalás az alapkötelmet érinti, hiszen a tartozásátvállaló a kötelezett és a jogosult közötti jogviszonyban (szerződéses kapcsolatban) a kötelezett jogutódjaként belép. Ha pedig valaki nem az eredeti kötelelem kötelezettjével, hanem jogosultjával állapodik meg abban, hogy a kötelezettet terhelő tartozást részére megfizeti, tartozás elvállalás (cumulativ intercessio) keletkezik.

A konkrét ügyben a felperes és a III.r. alperes biztosítéki célú engedményezési szerződést kötöttek, amellyel a felperes arra szerzett jogot, hogy a táp szállításából származó vételár követelését a III.r. alperesnek az I.r. alperessel szembeni követeléséből közvetlenül kielégítse. Az engedményezéssel a táp szállításából származó vételár tartozását a III.r. alperes nem egyenlítette ki, hiszen nem lejárt, hanem jövőbeli, saját teljesítésétől függő követelését ruházta át a felperesre. Mindaddig, amíg a III.r. alperes a mezőgazdasági termékértékesítési szerződés alapján a felhizlalt pulykát az I.r. alperesnek nem adja át - vagy az engedményezett követelésnél kisebb összegben - vételár címén tartozása a felperessel szemben továbbra is fennáll. Az engedményezési szerződés alapján ugyanakkor a felperes a kötelezett (I.r.alperessel) szemben is felléphet, de alappal csak akkor, ha az I.r. alperesnek a III.r. alperessel szemben a mezőgazdasági termékértékesítési szerződésből tartozása keletkezne. Az I.r alperes az engedményezési okirat aláírásával valójában csak arra vállalt kötelezettséget, hogy a III.r. alperes vele szemben keletkezett követelését a felperesnek utalja (ez külön vállalat nélkül is kötelessége lett volna), de arra nem, hogy a III.r. alperesnek a felperessel szemben a táp szállításából eredő tartozását átvállalná. Az I.r. alperes nem alanya az engedményezési szerződésnek, azt meg sem szeghette, kártérítési felelőssége a felperessel szemben nem áll fenn.

Az ítéletábra vizsgálta azt is, hogy a felperesnek az I.r. alperessel szembeni követelése egyéb jogcímen esetleg alapos-e. Az engedményezési szerződés megkötésével a már korábban kifejtettek szerint a felperes a mezőgazdasági termékértékesítési szerződést érintően az I.r. alperesnek nem jogutódja. A felperes szerződésen kívüli károkozás címén kérte az I.r. alperes kártérítési felelősségének megállapítását, de az I.r. alperes jogellenes magatartását a mezőgazdasági termékértékesítési szerződés megsértésében jelölte meg, és az elsőfokú bíróság is (részben) ezért marasztalta az I.r. alperest.

A Ptk. 200. § /1/ bekezdésében szabályozott szerződéskötési szabadság nemcsak a szerződés megkötésekor, de a szerződés tartalma alatt is általánosan érvényesülő alapelv. Ebből az következik, hogy a felek a szerződésüket közös megegyezéssel módosíthatják (Ptk. 240. §), de meg is szüntethetik (Ptk. 319. §). Az elsőfokú bíróság is helyesen állapította meg azt, hogy amikor az I.r. alperes pulykák más vágóhídhöz történő értékesítéséhez hozzájárult, az szerződésmódosítás volt, és azt is, hogy a felek ráutaló magatartásával szűnt meg a szerződés, mert annak fenntartásához egyik fél sem ragaszkodott. Sem a szerződés közös megegyezéssel való módosítása, sem pedig a szerződés megszüntetése nem jogellenes magatartás, a jogellenesség hiánya pedig a szerződésszegéssel okozott károk esetében is a kártérítési felelősséget kizárja.

Az I.r. alperes az engedményezési szerződés alapján pedig csak arra volt köteles, hogy a III.r. alperes vele szemben keletkezett árbevételét az engedményezett összeg erejéig a felperesnek utalja. Azt pedig maga a felperes sem állította, hogy a III.r. alperesnek az I.r. alperessel szemben árbevétele keletkezett, így az I.r. alperessel szemben ennek alapján sem érvényesíthet alappal igényt.

A kifejtettekre figyelemmel a Győri Ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét az elsőfokú perköltségre is kiterjedően megváltoztatta, és a keresetet az I.r. alperessel szemben elutasította.

A Pp. 78. § /1/ bekezdése szerint kötelezte a pervesztes felperest 191.152 Ft I.r. alperes által előlegezett szakértői költség és 240.000 Ft elsőfokú képviseleti költség, a fellebbezési eljárásban pedig az I.r. alperes által előlegezett 366.200 Ft fellebbezési illeték, és 120.000 Ft képviseleti költség I.r. alperes javára történő megfizetésére. Az ügyvédi munkadíj összegét a Győri Ítélőtábla a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. /VIII.22./ IM. rendelet 3. § /2/, /5/ és /6/ bekezdései alapján a kifejtett ügyvédi munka mérlegelésével Áfa-val együtt állapította meg.

Győr, 2008. november 12.

Dr. Szalai György sk.

Dr. Hammer Sándor sk.

Dr. Farkas Attila sk.

a tanács elnöke
előadó bíró
bíró

A kiadmány hitelül
kiadó: